

استاندارد دستوری

بدهی، بردگی و بربریت!

سرشناسه	: آموس، سیف‌الدین، ۱۹۸۰-م. -Ammous, Saifedean, 1980
عنوان و نام پدیدآور	: استاندارد دستوری: بدهی، بردگی و بربریت!/[سیف‌الدین آموس]؛ مترجم امیرحسین خالقی.
مشخصات نشر	: تهران: آماره، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۴۶۴ ص:؛
شابک	: 978-622-7326-95-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: The fiat standard : the debt slavery alternative to human civilization,2021.
موضوع	: مسائل پولی -- Currency question سیاست پولی -- Monetary policy مالیه بین‌المللی -- International finance بیتکوین - Bitcoin
شناسه افزوده	: خالقی، امیرحسین، ۱۳۵۹-، مترجم
رده بندی کنگره	: HG۲۵۵
رده بندی دیویی	: ۴۵/۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۹۲۴۴۲۷

استاندارد دستوری

بدهی، بردگی و بربریت!

تألیف: سیف‌الدین عموص

ترجمه امیرحسین خالقی

©Nashre Amareh, MMXXIII

نشرآماره

عنوان: استاندارد دستوری: بدهی، بردگی و بربریت!	Title: THE FIAT STANDARD : the debt slavery alternative to human civilization
نویسنده: سیف‌الدین عموص	by Ammous, Saifedean
ترجمه امیرحسین خالقی	Translator: A.H. Khaleqi
شابک: ۶-۹۵-۷۳۲۶-۶۲۲-۹۷۸	ISBN: 978-622-7326-95-6
نوبت چاپ: اول تاریخ چاپ: ۱۴۰۱	The 1 st Edition Published: 2023
تیراژ: ۵۰۰ نسخه	Circulation: 500 impression
هرگونه کپی برداری، اسکن و میکروفیلم، جزئی یا کلی بدون اجازه مکتوب ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد	No portion of this book may be reproduced, by any process or technique, without the express written consent of the publisher
محتوای اصلی کتاب بازتاب اندیشه‌های پدیدآورنده می‌باشد و مسئولیت درستی آن به عهده‌ی ایشان می‌باشد	The views expressed in this book represent those of the individual Authors and Editors. These views do not necessarily reflect endorsement by the Publisher (Amareh Press)
© تمامی حقوق چاپ و نشر محفوظ است	© ALL RIGHTS RESERVED

دفتر مرکزی نشر آماره: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دوازده فروردین، پلاک ۳۱۶، واحد ۴ تلفن: ۰۹۳۶۸۷۶۴۳۹۱

برای آگاهی اطلاعات بیشتر به وب‌سایت نشر آماره مراجعه کنید:

www.nashreamareh.ir

قیمت: ۲۱۰ هزار تومان

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار نویسنده برای چاپ فارسی
۱۱.....	بخش نخست: پول دستوری
۱۳.....	فصل نخست. آشنایی
۲۷.....	فصل دوم. یک تعطیلی بی پایان
۵۱.....	فصل سوم. تکنولوژی پول دستوری
۶۹.....	فصل چهارم. استخراج (ماینینگ) پول دستوری
۸۹.....	فصل پنجم. مانده‌ها در استاندارد دستوری: همه بردگان بدهی!
۱۱۱.....	فصل ششم. پول دستوری به چه دردی می‌خورد؟
۱۴۳.....	بخش دوم: زندگی دستوری
۱۴۵.....	فصل هفتم. زندگی دستوری، پول دستوری و ضدیت با طبیعت
۱۶۳.....	فصل هشتم. غذای دستوری
۲۰۵.....	فصل نهم. علم دستوری
۲۳۹.....	فصل دهم. سوخت دستوری
۲۷۱.....	فصل یازدهم. دولت‌های دستوری
۳۰۵.....	فصل دوازدهم. تحلیل هزینه و فایده پول دستوری
۳۱۵.....	بخش سوم: خداحافظ پول دستوری!
۳۱۷.....	فصل سیزدهم. چرا بیت‌کوین چاره‌ساز است؟
۳۳۳.....	فصل چهاردهم. مقیاس‌افزایی بیت‌کوین
۳۵۵.....	فصل پانزدهم. بانکداری بیت‌کوینی
۳۷۹.....	فصل شانزدهم. بیت‌کوین و بازارهای انرژی
۴۰۵.....	فصل هفدهم. تحلیل هزینه و فایده بیت‌کوین
۴۱۹.....	فصل هجدهم. بیت‌کوین می‌تواند از پس کار بر بیاید؟

پیشگفتار نویسنده برای چاپ فارسی

خواننده گرامی

بسیار سپاسگزارم که کتاب «استاندارد دستوری» را خریده‌اید و خوشحالم که می‌بینم این کتاب به فارسی هم ترجمه شده است. من بیشتر عمرم را در فلسطین، اردن و لبنان سپری کرده‌ام و به همین دلیل با مصائبی که پول دستوری^۱ در جاهایی مثل ایران یا حتی ترکیه به وجود آورده است به خوبی آشنا هستم. تعداد کشورهای مثل ایران که گرفتار تورم بوده و مردم آن درد تورم را با تمام وجودشان حس کرده باشند زیاد نیست. تجربه تورمی هر کشوری با دیگری متفاوت است؛ شرایط بروز تورم و پیامدهای آن نیز در جاهای مختلف فرق می‌کنند ولی علت اصلی وقوع تورم در تمام موارد یک چیز بیشتر نیست: پول دولتی مدرن. اگر سیستم پول دستوری^۲ را چیزی شبیه یک برنامه نرم‌افزاری فرض کنیم، با بررسی و درک درست چگونگی کارکرد آن به روشنی می‌توان دریافت که تورم را باید ویژگی ذاتی و دائمی و نه یک ایراد مقطعی، این سیستم به حساب آورد.

در سیستم پول دستوری یک مرجع انحصاری به نام بانک مرکزی وجود دارد که تنها نهادی است که می‌تواند پول منتشر کند؛ تنها راه تجارت با دنیای خارج نیز همین بانک مرکزی است که همه مبادلات تجاری بین‌المللی به اجبار از طریق آن انجام می‌گیرند. وانگهی، بانک مرکزی انحصار ارائه خدمات پس‌انداز (حساب‌های پس‌انداز) را هم در دست دارد و مردم برای پس‌انداز چاره‌ای جز این ندارند که ثرویشان را در بانک‌های زیر نظر بانک مرکزی نگهداری کنند. دولت‌ها هم از این

1. fiat money

2. fiat monetary system

انحصارها کمال سوء استفاده را می‌کنند و از ذخایر سیستم بانکی «قرض» می‌گیرند. هرچقدر یک جامعه منابع بیشتری ذخیره کند، دولت هم بیشتر می‌تواند «قرض» بگیرد. هرچقدر هم دولتی بیشتر «قرض» بگیرد بیشتر برای طرح‌های تخیلی پول هدر خواهد داد که البته بازپرداخت آن «قرض» را دشوارتر (اگر نه ناممکن) می‌سازد. خیلی فرقی نمی‌کند دولت کارش را با تورم پیش ببرد، سپرده‌های بانکی را مصادره کند یا سراغ ترفندهای مالی دیگری برود؛ در همه این موارد نتیجه یکسان است: هزینه واقعی را مردمان سخت‌کوش، سپرده‌گذاران (پس اندازکنندگان)، نیروی کار و آدم‌حسابی‌های جامعه می‌پردازند؛ کسانی که می‌خواهند مولد باشند و زندگی خود و اطرافیانشان را بهتر کنند.

خسارت اصلی پول دستوری به جامعه نیز جز این نیست که درست همان کسانی مجازات می‌شوند که باید سرمشق و الگوی مردم باشند. می‌دانیم که تمدن بشری با سخت کار کردن انسان‌ها و پس‌انداز حاصل زحمتشان شکل گرفته است. پول پیشرفته‌ترین تکنولوژی در دسترس انسان‌ها برای تدارک آینده است؛ وقتی پول دچار آفت تورم می‌شود، دیگر انسان‌ها نمی‌توانند برای آینده تدارک ببینند و «آینده‌فروشی» باب می‌شود. وقتی آدم‌ها آینده را جدی نگیرند دچار نزدیک‌بینی می‌شوند، رفتارهای کوتاه‌مدت از خود نشان می‌دهند و فقط به ارضای فوری خود می‌اندیشند. وقتی افراد به جای ارزش‌های بلندمدت خود به فکر منافع کوتاه‌مدت باشند نتیجه معلوم است: همکاری بین انسان‌ها جای خود را به ستیزه‌گری می‌دهد، جرم و جنایت افزایش پیدا می‌کند و پیوندهای خانوادگی و اجتماعی از هم می‌گسلد.

بدیختی در سیستم دستوری این است که هیچ‌کس از پیامدهای آن در امان نمی‌ماند؛ بدون استفاده از این سیستم نمی‌توان پس‌انداز کرد یا سراغ مبادلات تجاری بین‌المللی رفت که البته با نتایج فاجعه‌بار همراه است. اما خوشبختانه معجزه‌ای رخ داده است و انگار می‌توان از این محدودیت‌ها گریخت. با توجه به رشد خیره‌کننده و مستمر بیت‌کوین شاید بتوان ادعا کرد که بدیلی مؤثر برای پول دستوری فراهم آمده است که همه مردم جهان می‌توانند از آن استفاده کنند.

بیت‌کوین شکلی از پول است که همان وظایف بانک مرکزی مدرن را انجام می‌دهد. شما می‌توانید با یک پول مطمئن دست به پس‌انداز بزنید؛ پولی که هیچ کس نمی‌تواند عرضه‌اش را دستکاری کند یا آن را به کنترل خود درآورد. با بیت‌کوین می‌توانید پول را برای هر گیرنده‌ای در کشورهای دیگر (به صورت بین‌المللی) بفرستید و هیچ مقام و «از ما بهترانی» هم نمی‌تواند جلوی شما را بگیرد. دیگر برای پس‌انداز و تجارت با دیگر نقاط جهان مجبور نیستید خرج دولت را هم بدهید؛ دیگر برای استفاده از پول نیازی نیست دنبال رهبران سیاسی صالح و صادق بگردید!

در این کتاب به بررسی پول دستوری پرداخته‌ایم تا درک بهتری از پیامدها و دلالت‌های آن برای جامعه پیدا کنیم و به تصویر دقیق‌تری از کنش و واکنش آن با بیت‌کوین برسیم. سیستم پول دستوری باب کار دولت‌هاست و به آن‌ها اجازه می‌دهد خرج خودشان را با خلق بدهی درآورند! وقتی بدهی خلق می‌شود در واقع پول دستوری جدید به وجود می‌آید؛ از همین جا می‌توان دریافت چرا دنیای مدرن غرق در بدهی است. بدهکار شدن در سیستم دستوری، هم‌ارز استخراج طلا در سیستم پایه‌طلاست و هر دو حجم (عرضه) پول را افزایش می‌دهند. به همین دلیل در سیستم دستوری انگیزه زیادی برای خلق بدهی وجود دارد. اما بیت‌کوین چیز دیگری است؛ یک سیستم پولی که مبنای آن یک دارایی سخت^۱ است. با بیت‌کوین می‌توان به ظهور یک اقتصاد تازه در جهان امیدوار بود که دیگر بر مدار زیر قرض رفتن مردم و بدهکاری دائمی آن‌ها نمی‌چرخد. خواننده علاقه‌مند در این کتاب خواهد دید که در یک اقتصاد بیت‌کوینی نوعی سیستم مالی حاکم خواهد شد که از قضا با اصول بانکداری اسلامی نیز همسویی فراوانی دارد.

در استاندارد طلا، دولت‌ها خیلی مراقب دخل و خرجشان هستند زیرا امکان «چاپ» طلا را ندارند. در مورد بیت‌کوین نیز ماجرا متفاوت نیست و امکان «چاپ» آن را هم ندارند. هرچقدر تعداد کسانی که در یک جامعه از بیت‌کوین استفاده

1. hard asset

به دارایی‌هایی نظیر بیت‌کوین اطلاق می‌شود که به اصطلاح ارزش ذاتی دارند و مبتنی بر بدهی نیستند.

می‌کنند بیشتر باشد دولت کمتر می‌تواند از طریق تورم یا دستکاری سیستم بانکی خرج خودش را درآورد. با بررسی تاریخ پول می‌توان نشان داد برای آنکه پول کارش را انجام دهد نیازی به دولت نیست و بیت‌کوین هم شاهدی زنده به حساب می‌آید. امیدوارم از خواندن این کتاب به همان اندازه لذت ببرید که من در زمان نوشتن آن بردم و مهم‌تر از همه، امیدوارم این کتاب به شما کمک کند با آمادگی بیشتری به دوران سقوط پول دستوری و صعود بیت‌کوین وارد شوید.

سیف‌الدین عموص

بخش نخست:
پول دستوری

فصل نخست.

آشنایی

امسال پنجاه سال از زمانی می‌گذرد که دولت ایالات متحده پنجره طلا (یا بهتر بگوییم پنجره مبادله طلا) را بست و جهان را وارد سیستم پولی دستوری کرد. امروز می‌توان گفت شاید دیگر در دنیا کسی را نداشته باشیم که از پولی جز پول دستوری استفاده کرده باشد. این قضیه را هم نمی‌توان شانس و اتفاقی تلقی کرد و اقتصاددانان باید توضیح بدهند که چگونه این سیستم علی‌رغم ضعف‌های آشکارش (که تعدادشان هم کم نیست) تاکنون دوام آورده است و کار می‌کند. با توجه به عمر طولانی سیستم دستوری، خیلی معقول نیست مانند خیلی از معترضان در دهه‌های اخیر فقط به نفی آن پردازیم و ناسزا بگوییم؛ روا نیست پول دستوری را فقط و فقط نوعی کلاه برداری و شیادی بخوانیم که امیدی به اصلاح آن نیست و به زودی فرو می‌پاشد. هرچه باشد می‌دانیم که علی‌رغم مداخله شدید دولت‌ها در بسیاری از بازارهای سراسر جهان که اختلال در عملکرد آن‌ها را به همراه داشته است همچنان این بازارها برقرارند و فعالیت می‌کنند. ناگفته پیداست که وقتی از توضیح دلایل دوام و استمرار مداخله‌های دولتی حرف می‌زنیم منظورمان به هیچ رو تأیید آن‌ها نیست.

گیلبرت کیث چسترتون^۱ در سال ۱۹۲۹ در کتابش به نام «اصل مطلب^۲» داستان مردی را بازگو می‌کند که چشمش به حصار می‌افتد که در ظاهر به هیچ دردی نمی‌خورد و تصمیم می‌گیرد از شر آن خلاص شود. مردی دیگر مخالفت می‌کند: «اگر به نظرت این هیچ فایده‌ای ندارد مطمئن باش نمی‌گذارم آن را برداری. برو و بیشتر

1. Gilbert Keith Chesterton (G. K. Chesterton)

2. The Thing

فکر کن. اگر برگشتی و توانستی فایده آن را پیدا کنی شاید گذاشتم خرابش کنی». اکنون که پنجاه سال از عملیاتی شدن و البته یک قرن از پیدایش سیستم دستوری گذشته است و رقبای خطرناکی وارد میدان شده‌اند می‌توان با قوت ادعا کرد که ارزیابی و عیارسنجی این سیستم نه تنها ممکن بلکه حتی مطلوب است.

دلیل رواج و مقبولیت پول دستوری این نبوده که در رقابت با دیگر انواع پول در بازار آزاد، پیروز میدان شده است؛ می‌دانیم که شکست‌های فراوانی در کارنامه دارد و محدودیت‌های زیادی از خود نشان داده است. اما در این هم تردیدی نیست که سیستم‌های دستوری در بخش عمده‌ای از قرن بیستم برقرار بوده و کار بسیاری از افراد را در سراسر جهان برای مبادله و تجارت راه انداخته‌اند. با توجه به جان‌سختی پول دستوری و اینکه ما همچنان در جهانی زندگی می‌کنیم که بر اساس همین سیستم می‌چرخد فهم ابعاد گوناگون آن مفید و کارساز خواهد بود. یادمان نرود اینکه ما بی‌خیال پول دستوری بشویم، معنایش این نیست که پول دستوری هم بی‌خیال ما می‌شود! فهم کارکرد سیستم دستوری و دلایل شکست‌های پرشمارش ضروری است تا بتوان واکنشی مناسب در مواجهه با آن داشت.

همچنین روا نیست بر اساس پروپاگاندا و بازارگرایی طرفداران و ذینفعان سیستم‌های پول دستوری به قضاوت آن‌ها پردازیم؛ منظور از طرفداران و ذینفعان هم کسانی جز دانشگاهی‌ها و رسانه‌چی‌های موجب‌بگیر دولت نیستند. سیستم پولی دستوری حاکم بر جهان^۱ تاکنون برخلاف پیشگویی‌های منتقدانش دچار فروپاشی کامل نشده است ولی تبلیغات هواداران آن را هم نمی‌توان جدی گرفت؛ هوادارانی که پول دستوری را همچون یک سفره گشوده ناهار مجانی^۲ و بدون هیچ هزینه فرصت و پیامد منفی معرفی می‌کنند. در قرن گذشته و دوران حاکمیت سیستم دستوری بیش از پنجاه ابرتورم در سراسر جهان رخ داده است. اما از این هم

1. global fiat system

2. free-lunch maker

اشاره‌ای است به گفته مشهور «ناهار مجانی وجود ندارد»؛ در اینجا حرف از این است که هواداران پول دستوری را چنان معرفی می‌کنند که گویی می‌توان از منافع آن بهره‌مند شد بدون آنکه نیاز به متحمل شدن هیچ هزینه‌ای باشد.

که بگذریم صرف از هم نپاشیدن سیستم دستوری چندان فتح الفتوحی نیست و نمی‌توان آن را گواهی بر پیشرفت و رشد مثبت در حوزه‌های فنی، اقتصادی و اجتماعی تلقی کرد.

در این کتاب می‌خواهیم حرفی تازه بگوییم و تلاش می‌کنیم موضعی معتدل و متفاوت اختیار کنیم؛ اسیر هیاهوی بی‌امان طرفداران سیستم دستوری نمی‌شویم و در مسیر عداوت تعصب‌آلود منتقدان آن نیز پیش نمی‌رویم. در این کتاب، سیستم پولی دستوری را به عنوان یک تکنولوژی و از منظر مهندسی و کارکردی بررسی و واکاوی می‌کنیم؛ اهداف و حالت‌های شکست^۱ معمول آن را برمی‌شماریم و به برخی دلالت‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی استفاده از آن نیز اشاره می‌کنیم. راستش معتقدم که بکارگیری همین رویکرد بود که کتاب قبلی یعنی «استاندارد بیت‌کوین»^۲ را به پرفروش‌ترین کتاب تاریخ در مورد بیت‌کوین بدل کرد؛ کتابی که صدها هزار نفر در سراسر جهان و به ۲۰ زبان مختلف آن را خوانده‌اند و توانسته‌اند اهمیت، دلالت‌ها و دستاوردهای بیت‌کوین را بهتر بفهمند.

شاید غریب به نظر برسد ولی ما معتقدیم اگر کسی در ابتدا عملکرد بیت‌کوین را بفهمد بعد بهتر می‌تواند از عملیات‌های مشابه در سیستم دستوری سر در بیاورد. توضیح چرتکه برای اهالی رایانه ساده‌تر از توضیح رایانه برای چرتکه‌داران است. تکنولوژی‌های پیشرفته‌تر نسبت به انواع ساده‌تر همان کار را با بهره‌وری و کارایی بیشتری انجام می‌دهند از این‌رو با قیاس از آن‌ها بهتر می‌توان سازوکارها و عملکرد تکنولوژی‌های ابتدایی‌تر را بررسی کرد و ضعف‌هایشان را نشان داد. هدفمان این است که عملیات و ساختار مهندسی سیستم پولی دستوری را شرح دهیم و به تبیین چگونگی کارکرد آن در دنیای واقعی بپردازیم. یادمان نرود که نمی‌خواهیم در این مسیر گرفتار رمانتیسیم دولت‌ها و بانک‌هایی بشویم که یک قرن است از این سیستم سود می‌برند.

1. failure modes

2. Bitcoin standard

کتاب استاندارد بیت‌کوین توسط نشر آماره ترجمه و منتشر شده است.